

Tóth László

A homoszexualitás problémája a modern társadalmakban

(Workshop típusú speciálkollégium 1993. II. félév)

A speciálkollégium célja:

- a.) a régi és modernkori homoszexualitással mint társadalmi jelenséggel kapcsolatos ismeretek átadása;
- b.) a magyarországi homoszexualitás vizsgálatára alkalmas szociológiai módszerek megismertetése és gyakorlása;
- c.) a téma iránt érdeklődők részvételével egy gay kutatóműhely kialakításának megalapozása;
- d.) külföldi és magyar segítséggel homoszexualitásra szakosodott dokumentációs bázis megteremtése.

A kurzus során elérendő közvetlen célok:

- a.) átfogó képet adni a modernkori – elsősorban férfi – homoszexualitás társadalom- és ideológiatörténetéről, valamint a jelenség társadalmi fogadtatásáról;
- b.) a rendelkezésre álló számítógépes adatbázis segítségével (2000 fős 15 éven felüli minta, független változók; továbbá szexuális attitűdkérdések közé besorolt homoszexuálisokkal kapcsolatos kérdések; homoszexuális gyakorlatra vonatkozó kérdések – maximum 50 válaszadót érint; egy, a válaszadók homoszexualitással kapcsolatos megítélését mérő nyitott kérdés), adatbáziskezelési gyakorlat az SPSS-szel (átkódolás, táblaszerkesztés, esetleg komolyabb matematikai statisztikai eljárások);
- c.) magyar homoszexuálisokkal készített interjúkból szerkesztett szöveggyűjtemény segítségével interjúelemzés;
- d.) interjúk készítése interjúalanyok vállalkozott homoszexuálisokkal és leszbikusokkal;
- e.) kérdőíves adatelemzés: a társadalom viszonya a homoszexualitáshoz;
- f.) résztvevő megfigyelés a különböző homoszexuális találkozóhelyeken, „meleg” ismerősök segítségével (szórakozóhelyek, fürdők, strichplatz stb.);
- g.) a homoszexualitásról és a homoszexuálisokról a magyar sajtóban és általában a tömegkommunikációban sugallt kép feltárása;

h.) a magyar homoszexuális sajtó (Mások) elemzése a magyar homoszexuálisok problémáinak megismerése céljából;

i.) filmelemzés: a homoszexualitás és a homoszexuálisok ábrázolása;

j.) magyar és idegen nyelvű irodalom gyűjtése és feldolgozása, ami egy tematikus gyűjteményt teremtene, továbbá a hallgatók önálló tudományos tevékenységének fejlesztését segítené.

Az 1993 februárjában kezdődő speciálkollégium jórészt alapozó és előkészítő jellegű lenne: megteremtené a további képzés és kutatás tárgyi és módszertani ismereti alapjait.

A kivitelezhető tematika – ami természetesen a jelentkezők érdeklődésének függvényében és az egyes témák kiterjedtségéhez igazodva várhatóan változik – a következő lenne:

1. Szexualitás az európai típusú modern társadalmakban (a témában járatos előadó, ha egyáltalán szükséges egy ilyen bevezető).

2. Szexuális attitűdök és viselkedéstípusok Magyarországon.
(Forrás: az 1991. évi OTE survey feldolgozott anyaga.)

3. A homoszexualitás modernkori története: elmélet- és mozgalomtörténet a 19-dik század elejétől. (Forrás: Új Forrás 1992/3.)

4. A modernkori magyar férfi homoszexualitás társadalomtörténete a Horthy-korszaktól napjainkig.

(Forrás: Valóság, 1991/9; továbbá néhány, még élő „nagy öreggel” készített interjú.)

5. Homofil és gay liberation irányzatok a magyar homoszexuális mozgalomban; kerekasztal beszélgetés a két bejegyzett egyesület és az informálisan megszerveződött csoportok képviselőinek részvételével.

6. Leszbikusok Magyarországon (egy leszbikus párral készített interjú alapján; további interjúk is készíthetők a rendelkezésre álló idő alatt).

7. A Kinsey Reportok megfelelő részei az amerikai homoszexualitásról.

8-9. A szerkesztett homoszexuális interjúk elemzése.

(Forrás: meglévő megszerkesztett interjúanyag, kb. 120 oldal terjedelemben.)

10-11. Az Orvostovábbképző Egyetemen 1991-ben készült kérdőív számítógépes adatbázisának feldolgozása.

(Forrás: maga az adatbázis, emellett a Konfliktuskutató Intézet által kiadandó egészségpszichológiai kötetbe leadott elemzés.)

12. A hallgatók kötetlen mélyinterjúkat készíthetnének erre vállalkozó férfi és női homoszexuálisokkal, ami könnyen megszervezhetőnek tűnik. (Nem önálló foglalkozás.)

13. Egy homoszexualitással foglalkozó film elemzése (valószínűleg az „Örült nők ketrece”, de lehet valamelyik Fassbinder mű is, ez döntés kérdése).

14. Értékelés, a hallgatók önálló munkáinak megbeszélése

Az értékelés elemei

- a.) az órákon kifejtett tevékenység;
- b.) az önállóan végzett interjúelemző, interjúkészítő és számítógépes adatfeldolgozó munka;
- c.) egy egyeztetett témából készített tanulmány.

A speciálkollégiumra jelentkezhet minden egyetemi hallgató.

A workshop első foglalkozása (óramegbeszélés) 1993. február 2-án volt az ELTE Szociológiai Intézetében (Bp. VIII. Pollack Mihály tér)

Irodalom

- Erőss László: Furcsa párok, *Gondolat*, 1983.
- Géczy János: Vadnarancsok II. *JAK Füzetek* 1987 ill. a *Vadnarancsok* c. kötet megfelelő része, 1991
- Szentágotthay János: A homoszexualitásról, *Valóság*, 1991:9. sz.
- Tóth László: A homoszexualitás helyzete Magyarországon, *Mozgó Világ*, 1991:3.sz.
- Tóth László: Egy földalatti mozgalom henyetlása és felemelkedése, *Valóság*, 1991:9.sz.
- Tóth László: A homoszexualitásról elfogultan, *Uj Forrás*, 1992:3.sz.
- Alvarez, Walter: Homosexuality and Other Form of Sexual Deviance, *Pyramid*, 1974
- Bronski, Michael: Culture Clash: The Making of Gay Sensibility, *South End*, 1984.
- Dannecker, Martin: Theories of Homosexuality, *Gay Men's*, 1981
- Denney, Michale et al.(eds.): The Cristopher Street Reader, *Wideview-Perigee*, 1983
- Gebhard,Paul; Johnson, Alan: The Kinsey Data: Marginal Tabulations of the 1938-1963 Interviews Conducted by the Institute for Sex Research, *W.B.Saunders*, 1979
- Kinsey, Alfred; Pomeroy, Wardell;Martin, Clyde; Gerbhardt, Paul: Sexual Behavior in the Human Female, *W.B.Sanders*, 1953
- Kinsey, Alfred; Pomeroy, Wardell;Martin, Clyde; Gerbhardt, Paul: Sexual Behavior in the Human Male, *W.B.Sanders*, 1948
- Levine,P.Martin: Gay men. *The Sociology of Male Homosexuality*, *Harper and Colophon Books*, 1979.
- Rueda, Enrique: The Homosexual Network: Private Lives and Public policy, *Devin Aldair*, 1982.
- Shapiro, Nat, ed.: Whatever It is, I'm against it, *Simon and Schuster*, 1984.
- Thompson, Mark ed.: Gay Spirit: Myth and Meaning, *St. Martin's*, 1987